

POSREDUJUĆA ULOGA ŽIVOTINJA U TERAPIJSKIM PROGRAMIMA

LIDIJA ARAMBAŠIĆ • VLASTA VIZEK • VIDOVIĆ

primljeno: ožujak 2000.
prihvaćeno: lipanj 2000.

Pregledni članak
UDK: 159.913:616.89

Ljudi su se od davnina družili sa životinjama i bili im privrženi. Podaci arheoloških istraživanja govore da su životinje bile važan činitelj u procesu liječenja, bile su obožavane kao bogovi te su zauzimale važno mjesto u društvenoj strukturi. Životinje su do današnjih dana nastavile ljudima služiti u različite svrhe, ali tek 80-tih godina ovog stoljeća stručnjaci počinju razlikovati terapiju uz pomoć životinja od aktivnosti u kojima životinje pomažu čovjeku. Terapija uz pomoć životinja je intervencija usmjerena prema unaprijed određenom cilju gdje je životinja sastavni dio terapijskog procesa. U takvoj vrsti terapije cilj može biti povećanje učestalosti poželjnog ponašanja ili ublažavanje, odnosno ukidanje neprikladnih oblika ponašanja. Životinje se danas uspješno koriste kao dio terapijskog procesa u zatvorima, domovima za starije osobe, u ustanovama za djecu s razvojnim teškoćama, pri radu s tjelesnim invalidima, u školama, u terapijskom radu s pojedincom i sl.

Ključne riječi: kućni ljubimci, savjetovanje, psihoterapija

Čovjekova veza sa životinjama seže još od pradavnih vremena. U to doba životinje su bili čovjekovi pratioci, čuvari, ali i bića s kojima su ljudi bili veoma prisni. No, postoje dokazi da su već i tada životinje korištene u terapijske svrhe. Podaci arheoloških istraživanja ukazuju na to da su životinje bile vrlo važan sastavni dio davnajšnjih metoda liječenja, smatrane su bićima s nadnaravnom snagom i obožavane poput bogova te su imale vrlo važan položaj u tadašnjoj društvenoj strukturi.

I u modernom dobu životinje su nastavile igrati različite uloge u čovjekovu životu, ali stručnjaci su tek 80-ih godina ovog stoljeća počeli konceptualno razlikovati "terapiju uz pomoć životinja" od "aktivnosti u kojima sudjeluju životinje" (kao što su, npr., pomoć slijepima, gluhim, tjelesnim invalidima).

Terapija uz pomoć životinja je cilju usmjerena intervencija u kojoj je životinja sastavni dio terapijskog procesa (Burch 1995., Counsell, Abram i Gilbert 1997.). I u ovoj vrsti terapije važnu ulogu igra procjena klijenta te evaluacija terapijskih učinaka. Riječ je, dakle, o upotrebi znanosti i to kroz interdisciplinarni pristup da bi se pomoglo u rješavanju različitih problema. Takvu vrstu terapije provodi posebno obrazovan stručnjak. Cilj terapije uz

pomoć životinja može biti povećanje učestalosti poželjnih ponašanja odnosno ukidanje/smanjenje učestalosti neprikladnih. Kao važan dio terapijskog procesa životinje se danas koriste u zatvorima, staračkim domovima, u ustanovama za djecu s razvojnim teškoćama, u radu s tjelesnim invalidima, u školama, u individualnoj terapiji itd.. Terapija uz pomoć životinja može pomoći u promicanju tjelesnog i psihičkog zdravlja ali jedino pod uvjetom da je program unaprijed točno određen i da se dosljedno provodi. (Naravno, terapijsko ili barem blagotvorno djelovanje životinja postoji i kada nisu svi postupci unaprijed točno određeni, ali u takvim uvjetima nije moguće pratiti učinke terapije i tada radije govorimo o "aktivnostima u kojima životinje pomažu čovjeku", a ne o "terapiji uz pomoć životinja".) Terapeuti koriste životinje za postizanje vrlo različitih ciljeva, primjerice u liječenju fobija, poučavanju novim vještinama poput hodanja ili komuniciranja te pri usvajanju različitih socijalnih vještina (Limon, Bradshaw i Cormack, 1997.). Osim toga, terapija uz pomoć životinja pokazala se uspješnom i kad je riječ o osamljenosti,

* Kontakt adresa: doc.dr.sc. Lidija Arambašić, Filozofski fakultet, Odsjek za psihologiju, Lučićeva 3, 10000 Zagreb

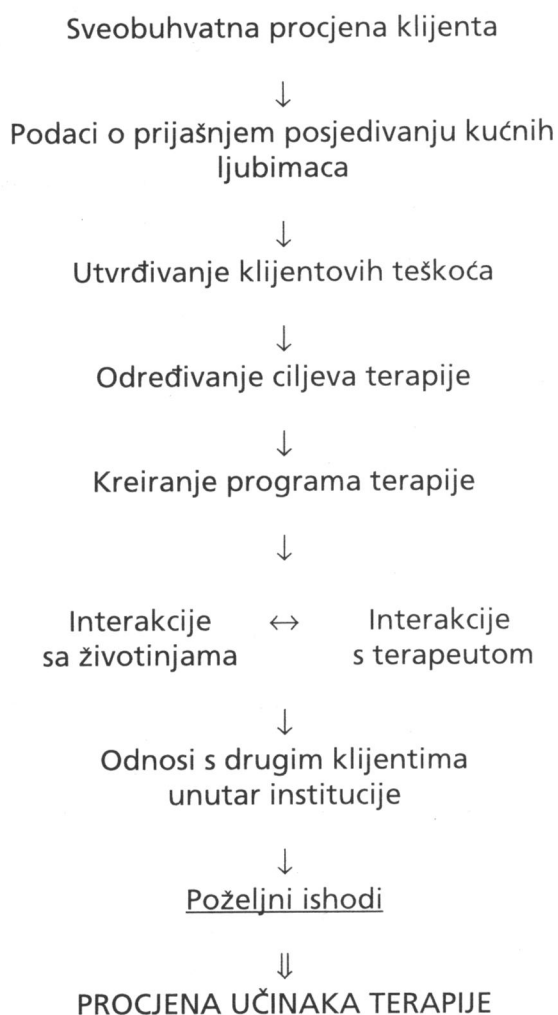
osjećaju odbačenosti, niskom samopoštovanju, anksioznosti, frustriranosti, agresiji, nezadovoljenoj potrebi za ljubavlju i pripadanjem te bijegu od realnosti (Jorgenson, 1997.).

Jedan od pionira u ovom području, psiholog Levinson, prvi puta je 1969. godine upotrijebio psa u terapiji djece. On je utvrdio da su se tijekom terapijskih susreta djeca često obraćala psu i zahvaljujući tome općenito bolje komunicirala i izražavala svoje osjećaje. Kritičari terapije uz pomoć životinja dakako postavljaju pitanje: tko u tom slučaju provodi terapiju - životinja ili čovjek? Može se reći da oboje sudjeluje u "kreiranju" klijentovih pozitivnih reakcija (Burton 1989.).

Osim toga, postavlja se pitanje kakva je razlika između životinje koja služi za zabavu i one koja sudjeluje u terapijskom procesu. Glavna razlika je u vezi između čovjeka i životinje, u osobitom odnosu koji se razvija kad osoba ima snažan osjećaj psihološke povezanosti sa životinjom (Gammonley i Yates, 1991.). U takvom odnosu i životinja i čovjek imaju potrebu zadovoljiti potrebe onog drugog. Osim toga, terapija uz pomoć životinja pretpostavlja utvrđivanje potreba svakog klijenta i shodno tome ciljeva terapije, odabir životinje koja najbolje odgovara klijentu, unaprijed utvrđenu vrstu i količinu interakcija između čovjeka i životinje te postupke procjene uspješnosti tretmana (Wells, Rosen i Waishaw, 1997.). Prije početka terapije uz pomoć životinja važno je utvrditi je li klijent ranije imao kućnog ljubimca (ili više njih) i kojeg te pokazuje li još uvijek interes za životinje. Osobe koje su ranije imale kućne ljubimce ili one koje pokazuju zanimanje za njih smatraju se mogućim kandidatima za terapiju uz pomoć životinja. Kad je riječ o djeci, prije početka terapije uz pomoć životinje, valja pribaviti dopuštenje roditelja. No, i kad su klijenti odrasli ljudi, dobro je da su članovi obitelji upoznati s ciljevima i načinom provedbe terapije kako bi i njihovo sudjelovanje pridonijelo što boljim rezultatima.

Gammonley (1995.) u svom radu daje shematski prikaz terapije uz pomoć životinja u kojem su prikazani svi opisani elementi ove vrste terapije (slika 1):

Slika 1 Model terapije uz pomoć životinja (prema Gammonley, 1995.)

Terapija uz pomoć životinja ima nekoliko komponenti, a potrebe pojedinog klijenta odredit će koja od njih će najviše doći do izražaja u konkretnom terapijskom programu. Nebbe (1995.) te komponente operacionalizira pomoću poželjnih ponašanja do kojih dovodi terapija uz pomoć životinja:

1) *Funkcionalna komponenta* - osoba koja brine za životinju identificira se s njom. Brinuci se za životinju osoba stječe osjećaj kontrole, a zahvaljujući tome raste joj samopoštovanje, vjera u sebe i/ili pokretljivost.

2) *Socijalna komponenta* - zahvaljujući bliskoj vezi sa životinjom čovjek zadovoljava svoje potrebe za ljubavlju i sigurnošću. Istodobno, osjeća se potrebnim što dalje jača

samopoštovanje. Ova veza se stalno učvršćuje jer svaki put kad pogladi životinju ili joj nešto kaže, ova uzvratni mahanjem repa, lizanjem ruku i sl.

3) "Pasivna" komponenta - osobu naprosto zanima što životinja radi i dok je promatra, uživa i opušta se. Ako, primjerice, više ljudi promatra mačiče kako se igraju klupkom vune, počinju se smijati i međusobno razgovarati.

4) Kognitivna komponenta - stjecanje novih znanja o životinjama poboljšava razumijevanje vlastite okoline i podiže kvalitetu života. Zahvaljujući tome dolazi do povećanja samopoštovanja i osjećaja kontrole nad onim što nas okružuje. Osim toga, pomoću životinje ljudi mogu mnogo naučiti i o sebi. Tijekom grupnih susreta prisustvo životinje može potaknuti članove grupe na razgovor o vlastitim osjećajima, poimanju života itd.

Istraživanja pokazuju da se djelotvornost terapije uz pomoć životinja očituje u tri glavna područja.

Prvo, životinje su vrlo korisne u uspostavljanju odnosa između terapeuta i klijenta. Čini se da životinje olakšavaju građenje takvog odnosa jer pružaju osjećaj normalnosti i dosljednosti: na osobu koja se za njih brine životinje reaguju pokazivanjem bezuvjetnog pripadanja, ljubavi i prihvatanja bez procjenjivanja, kritike ili pretjeranih zahtjeva (Becker, 1983.). Osim toga, životinje na svoj osobit način omogućuju ljudima da se osjećaju sigurnim i potrebnim što se smatra temeljnim ljudskim potrebama.

Drugo područje u kojem životinje olakšavaju terapiju odnosi se na utjecaj što ga životinje imaju u situacijama gubitka. Pokazalo se da životinje ljudima pomažu pri shvaćanju gubitka voljene osobe te u izražavanju tuge, što je preduvjet uspješnog odvijanja procesa tugovanja (Fogle, 1981.). Osim toga, istraživanja pokazuju da suočavanje s gubitkom kućnog ljubimca ljudima pomaže u prihvatanju činjenice da svaki život završava smrću, a uz to ih naprosto sili da postanu svjesni važnosti i drugih odnosa u svom životu.

I konačno, utvrđena je i djelotvornost terapije uz pomoć životinja u području

emocionalnih teškoća. Klijenti često imaju osjećaj gubitka kontrole koji obično rezultira neugodnim doživljajem ovisnosti o drugima. Zbog toga vrlo često dolazi do osjećaja osobne neadekvatnosti odnosno do sniženog samopoštovanja. Samim ulaskom u terapijski proces klijenti postaju i stvarno (privremeno) ovisni o terapeutu što može dodatno pojačati prvotne teškoće. U takvoj situaciji briga za životinju klijentu postaje protuteža za osjećaj ovisnosti. Prihvatanjem odgovornosti za drugo živo biće klijentima se pruža prilika da barem djelomično uspostave osjećaj vlastite vrijednosti i da tako lakše podnesu vlastitu ovisnost (stvarnu ili samo doživljenu) o drugima (Fox, 1981., prema Fogle, 1981.).

Različiti autori govore o specifičnim primjerima upotrebe životinja u procesu liječenja. Tako su primjerice Friedman i sur., (1980.) utvrdili da srčani bolesnici koji imaju kućnog ljubimca imaju veće šanse za preživljavanje godinu dana nakon otpusta iz jedinice za srčane bolesti od onih bez ljubimaca. Čini se da u ovom slučaju ljubimci služe kao "sat" pružajući osjećaj reda i odgovornosti ljudima koji zbog prirode bolesti više ne rade ili nemaju strogo utvrđen ritam (način) življenja. Isti autori primijetili su da od svojih životinja vlasnici dobivaju pažnju koja nije povezana s očekivanjem neugodnih čuvstvenih stanja, što je često slučaj u međuljudskim odnosima.

Brikel (1982.) daje objašnjenje terapijske vrijednosti životinja u terminima teorije učenja. Prema njegovu objašnjenju, životinje ljudima odvlače pažnju od njihove tjeskobe i tako umanjuju utjecaj svakodnevnih stresora.

Psihološke potrebe koje mogu biti zadovoljene terapijom uz pomoć životinja

Da bismo terapiju mogli proglasiti uspješnom, ona mora pomoći klijentu u zadovoljenju temeljnih psiholoških potreba. Prema tome, uspješnom terapijom smatrat će se ona u kojoj je klijent uspio osvijestiti i izraziti vlastite potrebe, te pronaći najprikladniji način njihova zadovoljavanja.

Briga za druge

Svakodnevno se brinući za životinju klijenti su u prilici uvidjeti vezu između brige za nekoga i njegova rasta i razvoja. Zahvaljujući tome postaju spremni to primijeniti i na sebi: postaju svjesni(ji) vlastitih i tuđih potreba za brigom i izražavanjem naklonosti.

Odnos prema rođenju i smrti

Tijekom razgora o rađanju i umiranju životinja, klijentima se pruža prilika da posredno govore o sebi, o vlastitim nejasnoćama i strahovima. Osim toga, baveći se životinjom koja se brine za svoju mladunčad mogu promatrati razvoj privrženosti između roditelja i djece, ali i njihovo postupno odvajanje (tj. proces osamostaljivanja mladunčeta).

Međutim, osim rađanja, koje je u pravilu ispunjeno radošću, klijenti doživljavaju i smrt životinje. Premda je to iskustvo bolno i teško, ono pruža mogućnost preispitivanja vlastitih stavova, uvjerenja i strahova u odnosu na smrt i tugovanje. Istodobno, to je i prilika za suočavanje s različitim osjećajima koje smrt izaziva i prilika za njihovo izražavanje u tzv. sigurnoj okolini (primjerice ljutnja, bijes, nevjerica, strah, olakšanje itd.).

Potreba za samopoštovanjem

Tijekom brige za životinju klijenti se katkada nađu u novim i zastrašujućim situacijama. To je prilika da uz pomoć stručnjaka shvate da je za učenje novih vještina katkada potrebno i riskirati. Uspjeh u takvim situacijama podiže razinu samopouzdanja što im može pomoći kad se u terapiji budu "sreli" s vlastitim strahovima, osobnim zaprekama i slabostima.

Odgovornost i upravljanje vlastitim postupcima

Pravilna briga za životinju pretpostavlja samokontrolu i osjećaj odgovornosti što se onda generalizira i na klijentov posao, odnose s drugim ljudima i na njihov vlastiti razvoj.

Osim toga, uspješno bavljenje životinjama zahtijeva i mirnoću te postupke vrlo usmjerene cilju. Budući da na takve postupke životinja reagira "zadovoljstvom" i napretkom, klijenti tako izravno dobivaju povratnu informaciju o tome da su njihovi postupci presudni za zdravlje i dobrobit drugih.

Osjećaj povjerenja

U stvaranju uspješnog odnosa između terapeuta i klijenta najvažniju ulogu igra osjećaj povjerenja i sposobnost njegova razvijanja. Oslanjajući se na terapeuta koji ga podučava pravilnom načinu brige za životinju, klijent stječe povjerenje u njega te počinje uviđati da će mu terapeut biti na raspolaganju i u rješavanju osobnih problema, a ne samo onih vezanih uz životinju. No, što je još važnije, klijenti počinju vjerovati i u sebe budući da im životinja nesebično vraća ono što su u nju uložili. Osim toga, prolazeći kroz razdoblje pokušaja i pogrešaka klijenti uviđaju da mogu vjerovati svojim prosudbama i da se mogu osloniti na vlastito znanje i iskustvo.

Potreba za slobodnim izražavanjem misli i osjećaja

Klijentima je često ugodnije dijeliti svoje misli i osjećaje sa životinjama nego s drugim ljudima. To je zbog toga jer od životinja mogu očekivati bezuvjetno prihvaćanje i naklonost pa im, bez straha od odbijanja i bez cenzure, mogu povjeriti i svoje najskrivnije misli i osjećaje. Zahvaljujući takvom iskustvu, klijenti će postupno biti u stanju o tome razgovarati s terapeutom, a onda i s ljudima izvan terapijskog procesa.

Empirijski podaci o djelatnosti terapije uz pomoć životinja

Kad je riječ o starijim osobama koje žive u staračkim domovima, terapija uz pomoć životinja može biti pogodna za ostvarivanje različitih ciljeva: smanjivanje osjećaja osamljenosti, jačanje osjećaja odgovornosti

za druge, aktivnosti, osjećaja sigurnosti u sebe itd. (Gammonley, 1995.).

Terapija uz pomoć životinja provedena u američkim zatvorima krajem 70-ih godina dala je vrlo dobre rezultate. Zatvorenici (i muškarci i žene) koji su brinuli za različite životinje (mačke, koze, ptice) značajno su se razlikovali po svom ponašanju od onih koji nisu bili uključeni u takav program: bili su manje nasilni i povećali su repertoar prikladnih socijalnih ponašanja. Osim toga, u ovih je zatvorenika došlo do povećanja samopoštovanja te općenito do poboljšanja slike o sebi (Maggitti, 1988.).

Kao što je već rečeno, životinje se u terapiji mogu upotrijebiti pri učenju novih vještina ili za smanjenje učestalosti neprilagođenih ponašanja. U literaturi je poznat slučaj trogodišnjeg dječaka Kevina koji je tijekom majčine trudnoće bio izložen utjecaju kokaina i heroina (Burch, 1991.). Kevin je doveden na terapiju zbog izrazitih ispada u ponašanju (nekontroliranog bijesa), zbog odbijanja bilo kakvog dodira i zato jer nije hodao, što je njegov fizioterapeut pripisivao nedostatku motivacije. Budući da u Kevinovu slučaju uobičajena potkrepljenja za djecu, poput igračaka, glazbe ili hrane, nisu dala nikakve rezultate, Kevin je odveden na plažu. Ugledavši galeba počeo je pokazivati na njega i ispuštati glasove slične njegovim, što je bio prvi znak želje za komunikacijom. Tada je u terapiju kao potrekrepljivač najprije uveden papagaj, a potom i posebno uvježban pas. Premda je napredak tekao postupno i vrlo polako, Kevin je na kraju terapijskog programa (u jedanaestom susretu) sam prešao gotovo dva metra da bi došao do psa i pogladio ga.

U drugom slučaju (Burch, Lettis i Gill, 1991.) upotreba psa bila je vrlo djelotvorna u liječenju fobije od psa kod dva autistična adolescenta. Prednost takve terapije fobije, u odnosu na već ranije poznate metode (npr. sistematska desenzibilizacija, modeliranje i instrumentalno učenje), je u tome što se oslanja na dobro uvježbane pse za koje je terapeut siguran da će ostati tamo gdje im je rečeno. Na taj način izbjegavaju se

nepredviđeni pokreti psa koji mogu dodatno uplašiti klijenta i usporiti terapiju.

Terapija uz pomoć životinja uspješno je primijenjena i u tretmanu hiperaktivnosti u 9-15 godišnjih dječaka koji su svi bili neuspješni u školi, a uz to su imali i različite psihijatrijske teškoće (Golin i Walsh, 1994.). Pokazalo se da svakodnevna briga za životinje ne samo da je smanjila hiperaktivnost, već je poboljšala i sposobnosti za učenje.

Van Remoorlene (1988.) opisuje slučaj četverogodišnje djevojčice s elektivnim mutizmom. Ona je kod kuće normalno govorila, dok u vrtiću nije htjela reći niti jednu riječ. Ako je netko drugi ne bi uključio u kakvu aktivnost, samo bi sjedila i gledala. Kad bi joj se netko obratio, gledala bi ga čvrsto stisnutih ustiju ostavljajući dojam tvrdoglavog i odlučnog, a istodobno zbunjelog i uplašenog djeteta. Godinu dana su je stručnjaci u vrtiću pokušavali pridobiti da progovori, no bez uspjeha. Djevojčica je potom uključena u terapijski program uz pomoć životinja gdje je zahvaljujući "druženju" s divovskom kornjačom počela govoriti. U početku je to bilo vrlo tiho i samo za sebe, a potom je postupno počela odgovarati i na pitanja djece odnosno odgajatelja.

Ista autorica (Van Remoorlene, 1988.) opisuje i dva dječaka - jednog od devet, a drugog od četiri godine, koji su obojica imali vrlo izražene separacijske strahove, izrazito nisko samopouzdanje i jak osjećaj odbačenosti. Mlađi dječak je, uza sve to, imao i nezaustavljive napade plača i svo vrijeme boravka u vrtiću nije se mogao odvojiti od odgajateljice. Obojici je druženje sa životinjama i briga za njih pomoglo u jačanju samopouzdanja, stvaranju osjećaja pripadnosti te im je pružilo priliku za nesputano izražavanje strahova i briga.

Van Remoorlene (1988.) općenito zaključuje kako životinje djeci pomažu na nekoliko načina:

1. identificirajući se sa životinjom i rješavajući njezine "probleme" posredno se bore i sa svojim teškoćama,

2. uz životinje se osjećaju sigurnim i zaštićenima,
3. životinje potiču razvoj govora, motiviraju na govor i tako pomažu u organiziranju misli te shvaćanju vlastitih osjećaja i motiva,
4. često im služe kao posrednici u odnosima s odraslima,
5. razvijaju u njima osjećaj odgovornosti za sebe i za druge,
6. bavljenje životinjama dovodi ih u situacije gdje imaju priliku otkriti i pokazati pozitivne strane svoje ličnosti kojih do tada uopće nisu bili svjesni.

ZAKLJUČAK

Osim što služe za zabavu i opuštanje, životinje imaju osobito vrijednu ulogu za ljude uključene u psihoterapijski proces. Rad sa životinjama klijentima pruža priliku da uspješno razriješe mnoge konflikte, unutrašnje prepreke i nesigurnosti stečene tijekom života. Osim toga, baveći se životinjama, klijenti stječu i razvijaju osjećaj odgovornosti, postignuća i samokontrole, te uče i uvježbavaju različite interpersonalne vještine koje su temelj

društvenog prihvaćanja i podrške drugih ljudi. Prednosti terapije uz pomoć životinja, u odnosu na druge oblike terapija koje uključuju rekreativne aktivnosti, jest u tome što klijentima pruža priliku da se sa svojim problemima suoče na stvaran, ali neugrožavajući način.

Socijalni i emocionalni procesi koji se zbivaju tijekom grupne terapije uz pomoć životinja moraju biti nadopunjeni i individualnim terapijskim radom.

Valja upozoriti da terapija uz pomoć životinja nije čudotvorni lijek, isključiva zamjena za druge oblike terapije, a niti je uvijek terapija izbora. Međutim, činjenica da je vrlo prilagodljiva i primjenjiva za vrlo širok raspon psiholoških problema, te da klijenti tijekom nje istodobno uče i uživaju, govori da je valja primijeniti kad god je to prikladno.

Kako se područje primjene terapije uz pomoć životinja sve više širi, tako se i ovaj oblik intervencije sve više profesionalizira. U početku je sve bilo utemeljeno na dobrovoljnoj osnovi, dok se danas u SAD-u svakim danom povećava broj ustanova koje poučavaju stručnjake i treniraju životinje za takav oblik terapijskog rada. Nadajmo se da će i u našoj zemlji toga biti što više!

LITERATURA

- Becker, A. (1983.). *Between people and pets*. G.P. Putnam's Sons, New York.
- Brickel, C. (1982.). *Pet-facilitated psychotherapy: A theoretical explanation via attention shifts*. *Psychological Reports*, 50, 71.-74.
- Burch, M.R. (1991.). *Animal-assisted therapy and crack babies: A new frontier*, *Pet Partners Newsletter*.
- Burch, M.R. (1995.). *Animal assisted therapy*, u: *The Waltham book of human-animal interaction: Benefits and responsibilities of pet ownership*, Pergamon, Oxford, 57.-60.
- Burch, M.R., Lettis A. i Gill, M.J. (1991.) *Conquering dog phobia: Dogs, data and dogma*, Behavior Management Consultants, Inc., Tallahassee, Florida.
- Burton, B. (1989.). *To care while waiting for cure*. *People- Animals-Environment*, 7(1), 26.-31.
- Counsell, C.M., Abram, J. i Gilbert, M. (1997.). *Animal assisted therapy and the individual with spinal cord injury*. *Sci Nursing*, 14(2), 52.-55.
- Fogle, B. (ur.) (1981.). *Interrelations between people and pets*. Springfield, Illinois: Charles C.Tomas.
- Friedmann, E., Katcher, A.H., Lynch, J.J. i Thomas, S.A. (1980.). *Animal companions and one-year survival of patients after discharge from a coronary-care unit*. *Public Health Reports*, 95, 307.
- Gammonley, J. (1995.) *Animal assisted therapy: Application for nursing*, u: J.Gammonly (ed.) *Animal assisted therapy: Revised study guide*, Delta Society.
- Gammonley, J. i Yates, J. (1991.). *Pet projects: Animal assisted therapy in nursing homes*. *Journal of Gerontological Nursing*, 17(1), 12.-15.
- Golin, M. i Walsh, T. (1994.). *Heal emotions with fur, feathers and love*. *Prevention Magazine*, December.
- Jorgenson, J. (1997.). *Therapeutic use of companion animals in health care*, *Image-the Journal of Nursing Scholarship*, 29(3), 249.-154.
- Limond, J.A., Bradshaw, J.W.S. i Cormack, K.F.M. (1997.). *Behavior of children with learning disabilities interacting with a therapy dog*, *Anthrozoos*, 10(2-3), 84.-89.
- Maggitti, P. (1988.). *Nor iron bars a cage: The story of pets in prison*, *The Animal's Agenda*, July/August, 26.-29.
- Nebbe, L. (1995.). *Nature as a guide*. Educational Media Corporation, Minneapolis.
- Van Remoorlene, L. (1988.). *The therapeutic effects of animals for children with special needs*, *People-Animals-Environment*, 23.-28.
- Wells, E.S., Rosen, L.W. i Waishaw, S. (1997.). *Use of feral cats in psychotherapy*, *Anthrozoos*, 10(2-3), 125.-130.

THE MEDIATORY ROLE OF ANIMALS IN THERAPEUTIC PROGRAMS

ABSTRACT

The value of animals as companions and objects of attachment has been well known since ancient times. Moreover, there is also evidence of the historical therapeutic use of animals. Archeological data show that animals were an important factor in ancient methods of religious healing. They were also worshiped as gods and had a significant position in the pagan social structure. In the modern times people continued to use animals for various purposes in the healing domain, but only in the 1980s did professionals begin to differentiate animal assisted therapy (AAT) from animal assisted activities. AAT is a goal-directed intervention in which the animal is used as an integral part of the treatment process. The goal of an AAT program can be to increase desirable behaviors or decrease inappropriate ones. AAT has several components: functional, social, "passive", and cognitive. Of course, the needs of the client will determine which component will be the most prominent in any specific therapeutic program. According to many studies, the efficacy of AAT could be seen in three main domains. First, animals are very useful in establishing and maintaining contact between the therapist and the client. Second, animals are very useful in facilitating the grieving process. And finally, AAT has been very efficacious when dealing with emotional difficulties. There are many psychological needs that can be satisfied through AAT: e.g., caring for others, attitudes toward birth and dying, self-esteem, personal responsibility, self confidence and confidence in others, etc. As an important part of the therapeutic process, animals are now successfully used in prisons, nursing homes, developmental disabilities facilities, settings for people with physical handicaps, schools, and individual therapy sessions. It should be noted that AAT is not a "miraculous cure", a replacement for some other treatments, or the treatment of choice for all cases. But it is very adaptable and usable in many situations, and it should be used whenever it is appropriate.

Key words: pets, counselling, psychotherapy